Redactiunea, Administratiunea şi Tipografia:
BRAŞOVU, piaţa mare Nr 22.
Scrisori netrancate nu se primescŭ. Manuscripte nu se retrimitŭ.
Birourile de anunciuri:
Braşovu, piaţa mare Nr. 22.
Inserate mai primescu în Viena Rudolf Mosse, Haasenstein & Vogler (Oto Maas), Heinrich Schalek, Alois Herndl, M. Dukes, A. Oppelik, J. Dannebery; în Budapesta: A. V. Goldberger, Anton Mezei, Eckstein Bernat; în Frankfurt: G. L. Daube; în Hamburg: A. Steiner.
Preţul inserţiunilorŭ: o seriă garmondŭ pe o colónă 6 cr. şi 30 cr. timbru pentru o publicare. Publicări mai dese după tarifă şi învoială.
Reclame pe pagina III-a o seria 10 cr. v. a. seu 30 bani.

GAZETA TRANSILVANIEI.

ANULŬ LII.

„Gazeta“ iese în fie-care di.
Abonamente pentru Austro-Ungaria
Pe unu anu 12 fl., pe şése lunĭ 6 fl., pe trei lunĭ 3 fl.
Pentru România şi străinătate
Pe unu anu 40 francĭ, pe şése lunĭ 20 francĭ, pe trei lunĭ 10 francĭ.
Se prenumeră la tóte oficiele postale din întru şi din afară şi la dd. colectori.
Abonamentulŭ pentru Braşovŭ:
la administraţiune, piaţa mare Nr. 22, etagiulŭ I.: pe unu anu 10 fl., pe şése lunĭ 5 fl., pe treĭ lunĭ 2 fl. 50 cr. Cu dusulu în casă: Pe unu anu 12 fl. pe şése lunĭ 6 fl., pe trei lunĭ 3 fl. Unu esemplaru 5 cr. v. a. séu 15 banĭ.
Atâtu abonamentele câtu şi inserţiunile suntu a se plăti înainte.

Nr. 84. | Braşovŭ, Sâmbătă 15 (27) Aprilie | 1889.

Braşovŭ, 14 Aprilie v.

Intr'unulŭ din numerile trecute ale fóiei nóstre amŭ comunicatŭ, că în comitetulŭ administrativŭ municipalŭ alŭ Coşiocnei dela 10 Aprilie n. s'a plânsŭ amarŭ inspectorulŭ şcolarŭ unguréscŭ asupra faptului, că în tóte şcólele confesionale de fete din Clusiu se învaţă limba germană ca studiu obligatŭ.

Acéstă descoperire a şovinistului inspectorŭ şcolarŭ a aprinsŭ şi şovinismulŭ celorlalţi de pănura lui, şi tóte foile unguresci din Clusiu au scrisŭ articulĭ plinĭ de consternaţiune.

E trĕba ministrului Csaky cum se va răfui cu inspectorulŭ sĕu şcolarŭ, care prin pasulŭ sĕu a desaprobatŭ atâtŭ de ostentativŭ ordinaţiunea şi stăruirea ministrului pentru învĕţarea mai cu temeiu a limbei germane în şcóle.

Ceea ce ne face sĕ revenimŭ asupra acestui faptŭ, suntŭ motivele ce s'au adusŭ de inspectorulŭ şcolarŭ şi de foile unguresci în contra învĕţării limbei germane.

Inspectorulŭ dise între altele: „Mĭ ridicŭ vocea în contra învĕţării limbei germane nu în puterea dreptului meu de supraveghiare, căcĭ stabilirea planului de învĕţămêntŭ este unŭ dreptŭ autonomŭ alŭ bisericilorŭ, întru câtŭ suntŭ cuprinse în elŭ obiectele de învĕţămêntŭ prescrise de lege. *Dér ca pedagogŭ şi ca membru alŭ societăţiĭ maghiare* nu-'mĭ potŭ înăbuşi obiecţiunile mele contra acelei procederĭ... Cu cale e ca pentru o mică parte care doresce a învĕţa limba germană sĕ torturămŭ marea majoritate în totŭ timpulŭ întregului cursŭ de învĕţămêntŭ elementarŭ cu torturĭ gramaticale?“

Fóia unguréscă „Kolozsvar“, ca şi inspectorulŭ şcolarŭ, *din punctŭ de vedere pedagogicŭ desaprobă* cu hotărire faptulŭ, că copiilorŭ maghiarĭ li se dă în mână gramatica germană, carĭ încă nicĭ unguresce nu potŭ ceti şi scrie, fiindŭ că *amesteculŭ limbei streine cu limba maternă e stricăciosŭ* şi resultatulŭ nu e altulŭ decâtŭ că *copii trebue sĕ neglige alte obiecte de învĕţămêntŭ mai necesare.* Fóia unguréscă sfătuesce confesiunile sĕ lase institutelorŭ mai înalte de învĕţămêntŭ instruirea de limbĭ streine.

Altă fóiă unguréscă „Erdelyi Hirado“ condamnă şi ea din punct de vedere pedagogicŭ învĕţarea limbei germane. Ér fóia kossuthistă „Ellenzek“ numesce acest faptŭ: o „amestecătură de uşurinţă, de lipsă de gândire şi de brutalitate, care distruge simţĕmentulŭ de limbă alŭ copiilorŭ.“

Cum vedemŭ, şi inspectorulŭ unguréscŭ de şcóle, şi foile unguresci din punctŭ de vedere pedagogicŭ condamnă fără reservă învĕţarea unei limbĭ streine în scólele elementare, ca stricăciosă, ca o tortură, ca o uşurinţă şi brutalitate.

Ei bine, când tóte aceste motive le-au adusŭ Românii cu ocasiunea votării legii din 1879, prin care s'a întrodusŭ limba unguréscă în şcólele primare ale naţionalităţilorŭ nemaghiare, cum de nicĭ foile unguresci, nicĭ inspectorii şcolarĭ, nicĭ deputaţii — afară de Mocsary — nicĭ miniştrii n'au găsitŭ că prin aceea lege se comite o brutalitate? Cum de nu şi-au ridicatŭ ei vocea în contra acelorŭ ordonanţe, carĭ cu asprime draconică şi fără cruţare cerŭ sĕ se înveţe încă din classa ântêiu primară limba unguréscă paralelŭ cu cea românéscă, când copii necum sĕ scie ceti şi scrie în limba lorŭ maternă, dér încă nicĭ nu o vorbescŭ destulŭ de bine?

Cum de atuncĭ nu găseu şoviniştii ungurĭ alte espresiunĭ la adresa celorŭ ce protestau decâtŭ dicêndu-le „agitatorĭ şi duşmanĭ ai statului?“

Dér sĕ nu mai lungimŭ vorba. Şoviniştii ungurĭ şi-au pronunţatŭ singurĭ cea mai aspră sentinţă, aducêndŭ ca motive pedagogice în contra învĕţării limbei germane tocmai acele motive, ce s'au fostŭ produsŭ la 1879 din partea naţionalităţilorŭ nemaghiare în contra studiului limbei maghiare în şcólele lorŭ poporale şi pe carĭ ei le-au desconsideratŭ rĕspundêndŭ numai cu insulte şi invective.

DIN AFARĂ.

D-lŭ Antoine şi Alsaţia-Lorena.

Unŭ mare banchetŭ s'a datŭ ierĭ, la 22 Aprilie, în Marsilia. D-lŭ Antoine, deputatŭ alŭ Meţului, a luatŭ cuvêntulŭ şi în discursulŭ sĕu, elŭ a rugatŭ fierbinte pe toţĭ Francesii în numele suferinţelorŭ Alsaţiei-Lorenei, sĕ uite desbinările şi certurile lorŭ şi sĕ se împace pentru binele patriei şi alŭ republicei. D-lŭ Antoine a semnalatŭ auditorilorŭ sĕi primejdiile bulangismului, li-a amintitŭ nenorocirile ce puterea parsonală a pricinuitŭ Franciei, şi dise în fine, în aplausele adunării, că 870 scăpase Francia de bonapartismŭ şi că speră că 1889 o va scăpa de boulangismŭ.

Germania şi Zanzibarulŭ.

„Journal des Débats“ primesce din Zanzibarŭ o scrisóre care-lŭ informéză, că Germania a decisŭ pe Abdul-Hamid sĕ lucreze la Zanzibarŭ în favórea Germanilorŭ; dér că acéstă politică ar putea fi primejdiósă pentru Abdul-Hamid, decă ar urma-o, căcĭ s'ar expune sĕ perdă tótă popularitatea şi pe lângă populaţiunile musulmane.

Procesulŭ contra generalului Boulanger.

„Presse“ asigură, că sub precedentulŭ ministerŭ se făcuse o anchetă minuţiósă în privinţa pretinselorŭ amăgirĭ, pe carĭ generalulŭ Boulanger ar fi încercatŭ sĕ le facă în armată, dér că nicĭ d. Floquet nicĭ d. Freycinet nu putură constata nicĭ o dovadă seriósă în contra generalului.

Italia în Africa.

„Esercito italiano“, jurnalŭ oficiosŭ, crede a sci, că generalulŭ şefŭ alŭ trupelorŭ armatei din Africa se împotrivesce cu energie la orĭ-ce întindere teritorială, pe câtă vreme nu se va cunósce într'unŭ modŭ perfectŭ condiţiunile actuale ale regimului interiorŭ din Abisinia. D-lŭ Crispi şi ministrulŭ de rĕsboiu suntŭ deasemenea în desacordŭ asupra cestiunei Musuahului. Ministrulŭ de rĕsboiu nu voiesce sĕ întreprindă o espediţiune fără a dispune de credite a cărorŭ însĕmnătate ar face pe cameră sĕ se dea înapoi.

Evenimentele din Serbia.

„Die Presse“, jurnalŭ oficiosŭ, blamândŭ pesimismulŭ de care dau probă óre-carĭ diare în urma apropiatei întórcerĭ a reginei Natalia şi a metropolitului Michailŭ la Belgradŭ, admite, că acéstă întórcere are semnificarea sa, dér contestă că aceste două personage vorŭ juca în viitorŭ unŭ rolŭ óre care în Serbia. „Presse“ esprimă convingerea, că guvernulŭ sêrbŭ, actualminte la putere, va avea mai multŭ decâtŭ d. Hengellmüller motive de a se plânge de întórcerea celorŭ doi exilaţĭ. Comitetulŭ liberalŭ din Belgradŭ a ţinutŭ erĭ o şedinţă extraordenară, spre a regula disposiţiunile ce se vorŭ lua pentru primirea metropolitului Michailŭ. După ce a hotărîtŭ sĕ invite pe radicalĭ sĕ ia parte la serbare, s'a decisŭ sĕ se închirieze două vapóre pentru a merge până la Turnu-Severinŭ spre întêmpinarea exilatului, care va fi rugatŭ sĕ trécă prin Basarabia şi România. Radicalii considerândŭ cestiunea religiósă, fiindŭ şi a lorŭ, au adoptatŭ decisiunile luate de comitetulŭ liberalŭ.

Situaţiunea în Balcanĭ.

„Nemzet“ primesce dintr'unŭ isvorŭ oficiosŭ din Viena o scrisóre, care are de obiectŭ situaţiunea actuală în Balcanĭ. In acéstă scrisóre se dice între altele: Rusia acordă favórea sa popórelorŭ balcanice cu preţulŭ acela, ca ele sĕ jóce

---

FOILETONULŬ „GAZ. TRANS“.

Revoluţionarii românĭ şi cei maghiarĭ.*)

In revoluţiunea dela 1848 din Transilvania şi Ungaria în oştirile maghiare alăturea cu soldaţii maghiarĭ au luptatŭ şi Românĭ, înrolaţĭ între honvedimea, care combătea armiile lui Axente şi Avram Iancu.

Lucrulŭ este curiosŭ, dér se esplică. Etă causele:

Când a isbucnitŭ revoluţiunea maghiară la 15 Martie 1848, principiile, pentru a cărorŭ realisare diceau că vorŭ lupta Maghiarii, erau dintre cele mai fermecătóre.

Egalitate, frăţietate şi liberalismŭ erau cuvinte ce nu puteau sĕ lase rĕcĭ nicĭ pe Românĭ.

Etă de ce vedemŭ în rêndurile armate luptândŭ pe unŭ Borlea contra lui Iancu, căruĭ mai târdiu îi ridică pétră pe mormêntŭ şi pe care l'a ajutatŭ în dilele nefericite ale sale.

Am cunoscutŭ pe acestŭ Borlea. Eram prea tînĕrŭ pentru a'lŭ înţelege când vorbia despre păţania mai multorŭ Românĭ bravĭ, carĭ au luptatŭ alăturea cu honvedii lui Kossuth.

Totuşĭ îmĭ aducŭ aminte de unŭ lucru. Elŭ dicea: „Ne-am înrolatŭ cu toţii, pentru că pe de o parte ne silia cârmuirea, dér nu este mai puţinŭ adevĕratŭ, că Maghiarii luptă în adevĕrŭ pentru desrobirea lorŭ şi a celoralalte popóre din monarchie. Şi cum pe atuncĭ între Românĭ, deşi ar fi existatŭ unitate de vederĭ, nefiindŭ unŭ organŭ, firin care noi sĕ ne exprimămŭ aceste vederĭ şi sĕ ţinemŭ astfelŭ o continuă l-gătură sufletéscă între toţĭ de acelaşĭ sânge. când Iancu s'a resculatŭ contra Maghiarilorŭ, carĭ pentru a perde românimea din Transilvania, au alipitŭ Ardélulŭ către Ungaria, noi cei carĭ luptamŭ în tabĕra maghiară nu sciam de ce s'a rĕsculatŭ Iancu, nu sciamŭ nicĭ despre decisiunile luate în „Câmpulŭ libertăţii“ dela Blaşiu.

Cele audite la 1879 din gura fostului revoluţionarŭ le-amŭ înţelesŭ mai târdiu. Fiindŭ la Constantinopolŭ acum trei anĭ, am întâlnitŭ şi am petrecutŭ mai multe dile în apropierea d-lui Const. Padeano, membru activŭ alŭ revoluţiunii din Muntenia, şi carĭ exilatŭ fiindŭ după înăbuşirea rĕscólei de aicĭ, a fugitŭ în Turcia, de unde nicĭ nu s'a mai întorsŭ apoi.

Acestŭ venerabilŭ bĕtrânŭ între alte multe ce mĭ-a spusŭ despre revoluţiunea din 1848, mĭ-a vorbitŭ şi despre acei Românĭ muntenĭ, carĭ s'au dusŭ şi au luptatŭ în tabĕra generalului Bem contra armatei rusescĭ.

— Ruşii în totdéuna au fostŭ priviţĭ de noi ca duşmanĭ, şi astfelŭ era naturalŭ ca sĕ primimŭ apelulŭ ce ni-lŭ făcuse Kossuth: sĕ mergemŭ şi sĕ luptămŭ cu elŭ pentru realisarea principiilorŭ marei revoluţiunĭ. Despre unirea Ardélului cu Ungaria, precum şi despre causele pentru care Maghiarii doriau unirea, — numai târdiu luarămŭ cunoscinţă.

Câtă durere nu a simţitŭ bĕtrânulŭ liberalŭ, care cu lacrimĭ în ochĭ îmĭ vorbia despre modulŭ cum chiar C. A. Rosetti organisă acea mică trupă de muntenĭ, care se duseră sĕ lupte sub Bem, comandantŭ alŭ armatei maghiare, contra Ruşilorŭ, — când i-am datŭ tabloulŭ vieţii de adĭ a Românilorŭ din Ungaria şi Transilvania.

*

Acum de curêndŭ s'a datŭ la lumină o scrisóre a bĕtrânului Kossuth, fost guvernatorŭ alŭ Ungariei.

Ea este o dovadă, că şefii revoluţiunei din România, chiar şi când fù vorba despre unirea Ardélului cu Ungaria, n'au înţelesŭ pe deplinŭ tendinţele Ungurilorŭ. Căcĭ e greu de credutŭ, că decă unŭ Rosetti, Brătianu, Bălcescu etc. ar fi prevĕdutŭ, că acéstă unire este o mórte pentru Românii transilvăneni, ei, chiar contra conclusel orŭ aduse în adunarea dela Blaşiu, sĕ fi primitŭ a mijloci acéstă unire.

Dau aci în traducere o parte din scrisórea lui Kossuth către Bem, care va lămuri cestiunea:

„Am onóre a te încunosciinţa, că d. Bălcescu, representantŭ şi împuternicitŭ alŭ partidului naţionalŭ din România, mĭ-a înaintatŭ unŭ raportŭ alŭ sĕu despre misiunea ce şi-o luase de a parlamenta cu revoluţionarii ardelenĭ, şi că mĭ-a predatŭ şi o declaraţiune a lui Iancu, în care şefii promitŭ a prepara spiritele poporaţiunei pentru unire.“

Cu alte cuvinte: Bălcescu intervenia pre lângă Iancu, ca acesta şi cu prietinii sĕi sĕ pregătéscă spiritele pentru unire.

*) Din numerulŭ festivŭ alŭ diarului „Românulŭ“ din Bucurescĭ, apărutŭ cu ocasiunea aniversării a patra a morţii lui C. A. Rosetti.

după musica dela Petersburgŭ şi Moscva. Câtŭ pentru România nu doresce nimic altceva de câtŭ necunóscerea principelui Ferdinand de Hohenzollern ca principe moştenitorŭ, încetarea fortificaţiilor la graniţa ruséscă, abrogarea mandatului de espulsare a emisarilorŭ ruşĭ. Guvernulŭ şi camera română au datŭ deja un rĕspunsŭ la două din aceste pretenţiunĭ. Creditulŭ pentru fortificaţii s'a votatŭ şi se vorŭ continua lucrările. Hotărîrea relativă la emisarĭ va fi menţinută cu tóte că, pentru óre carĭ casurĭ, se va revisui afacerea şi probabilŭ se va permite întórcerea câtor-va espulsaţĭ. Dér nu trebue sĕ se uite, că d. Catargiu nu se simte aşa de sigurŭ şi că maioritatea sa e nesigură. Vomŭ privi cu linişte, dér cu o atenţiune bine înţelésă, desfăşurarea evenimentelorŭ în Balcanĭ. Ceea ce a eşitŭ la ivélă până acum în privinţa programei cabinetului românŭ nu pare că justifică cu desăvêrşire speranţele ce panslaviştii punŭ într'ênsulŭ.

Semne de impăcare.

Părintele Agostino de Montefeltro, care atrase întréga Romă la predicile sale în timpulŭ postului, în biserica sf. Carolŭ la Corso, a terminatŭ adĭ ultima sa predică, invocândŭ bine-cuvêntarea lui Dumnedeu asupra Bisericei, Papei, patriei, regelui, miniştrilorŭ, şi asupra armatei italiane. Impresia era adêncă printre asistenţĭ, şi se manifestă prin aplause entusiaste. Nu cumva Vaticanulŭ e hotărîtŭ a se împăca cu regatulŭ Italiei?

Austro-Ungaria şi Serbia.

D-lŭ Hengelmüller, ministru alŭ Austro-Ungariei la Belgradŭ, a fostŭ primitŭ în audienţă solemnă de către regenţii cărora li-a remisŭ nouĕle sale scrisorĭ de acreditare. Elŭ a declaratŭ că e însărcinatŭ de către împĕratulŭ Franz Iosef sĕ menţină şi sĕ întărescă relaţiunile cele bune şi cordiale ce există între Austro-Ungaria şi Serbia. D-lŭ Ristici a rĕspunsŭ, că regenţa e perfectŭ convinsă de înalta însemnătate ce trebue sĕ se dea bunelorŭ şi cordialelorŭ relaţiunĭ între Serbia şi puternica monarchiă vecină. Ea va sprijini decĭ din tóte puterile sale pe ministrulŭ Austriei, spre a atinge acéstă ţîntă.

Aniversarea bătăliei dela Cossova.

Preşedintele consiliului sêrbescŭ, generalulŭ Gruicĭ, a propusŭ regenţei de a face sĕ se celebreze la 15 Iunie, în întréga ţéră, aniversarea bătăliei dela 1389 pe câmpia Cossovei. D. Gruicĭ a propusŭ pe lângă acésta sĕ se înalţe cu acéstă ocasiune, la Krussevatz, unŭ monumentŭ în amintirea vitejilorŭ ce fură ucişĭ în acéstă bătăliă memorabilă. Mai multŭ încă, o ediţiune populară a narării bătăliei sĕ se facă cu cheltuelile statului. In sfârşitŭ sĕ se creeze unŭ ordinŭ, care va aminti numele vechiului gospodarŭ Lazărŭ, eroulŭ dela Kassovai, şi care sĕ fiă purtatŭ numai de regii şi de principii moştenitorĭ ai Serbiei. Ultima propunere e ca regele Alexandru sĕ fiă încoronatŭ la 20 Iunie (2 Iulie) în mănăstirea Zica.

Aceste propunerĭ au fostŭ adoptate de către regenţii şi o comisiune s'a numitŭ sub preşedinţa ministrului cultelorŭ pentru a lua mĕsurile trebuinciόse.

Complotŭ în contra Ţarului.

Corespondentulŭ diarului „Times“, la Petersburgŭ, anunţă diarului sĕŭ că incidentulŭ de bombe dela Zürich a făcutŭ sĕ se descopere unŭ întinsŭ complotŭ urditŭ de nihiliştii carĭ îşĭ propuneau sĕ asasineze pe Ţarulŭ cu ocasia sĕrbătorilorŭ Paştilorŭ. Corespondentulŭ diarului engles adaugă că printre persónele arestate figuréză numĕroşĭ oficerĭ de artileriă.

Trupe anglo-egiptene isgonite de Sudanezi.

Sudanezii au isgonitŭ despărţĕmêntulŭ de trupe anglo-egiptene, care construia fortulŭ dela Habab. O expediţiă s'a trimisŭ dela Suakim pentru a respinge pe Sudanezĭ şi a complecta construirea fortului.

Conflictulŭ turco-italianŭ.

Ambasadorulŭ Italiei a cerutŭ Pórtei permutarea guvernatorului Ianinei după visita de scuse ce acesta din urmă va trebui sĕ facă consulului italianŭ din Preveza. Ca rĕspunsŭ, Pórta a comunicatŭ ambasadei Italiei explicaţiunile guvernatorului Ianinei, care négă că a primitŭ cu rĕcélă pe consululŭ italianŭ din Preveza, dér recunósce că i-a înapoiatŭ personalŭ visita sa, pentru că făcea inspecţiă, adăogêndŭ că totuşĭ visita sa a fostŭ înapoiată de secretarulŭ sĕŭ. Lucrurile stândŭ astfelŭ, Pórta constată nu numai că incidentulŭ nu are reparaţiunea de mai susŭ, dér că guvernulŭ nicĭ nu o datoréză consulului din Preveza. Totuşĭ pentru a proba buna sa voinţă către Italia, Pórta propune una din cele două soluţiunĭ următóre: Seŭ guvernatorulŭ va visita pe consululŭ italianŭ din Ianina pentru a explica amicalŭ incidentulŭ, sĕŭ guvernatorulŭ va scrie consulului italianŭ din Preveza, pentru a explica amicalŭ incidentulŭ, dér Pórta preciséză bine, că acestŭ demersŭ va fi absolutŭ personalŭ din partea guvernatorului. Ambasada Italiei a comunicatŭ Porţii rĕspunsulŭ d-lui Crispi la soluţiunea pe care guvernulŭ otomanŭ o propusese. D. Crispi subordinéză respunsulŭ sĕŭ definitivŭ de cuprinsulŭ informaţiunilorŭ complimentare ce le-a cerutŭ la Preveza. Totuşĭ elŭ declară de acum, că ofensa fiindŭ publică, reparaţiunea trebue sĕ fiă totŭ asemenea, în locŭ de a se da unŭ caracterŭ personalŭ din partea guvernatorului Ianinei, după cum a propus'o Pórta.

SCIRILE DILEI.

Petrecere la Nr. 1. Unŭ „comitetŭ de iniţiativă“ va aranja mâne Sâmbăta în 15 Aprilie 1889 o petrecere cu danţŭ în sala Hotelului Nr. I. Preţulŭ de intrare 50 cr. de persónă. Venitulŭ curatŭ este destinatŭ pentru fondulŭ studenţilorŭ sĕracĭ dela şcólele medii române din Braşovŭ. Alte invitărĭ particulare nu se vorŭ face, de aceea onor. publicŭ e rugatŭ a privi acéstă încunosciinţare dreptŭ invitare. Bilete se găsescŭ la cassă.

***

Licitaţiune în Vinerea mare. „Erdelyi Hirado“ primesce din isvorŭ deplinŭ autenticŭ următórea scire: Unŭ proprietarŭ din Câmpiă (comuna Lacŭ — Szentlak —) rĕmase în restanţă cu darea. A cerutŭ ca sĕ i-se permită a-o plăti în trei rate la anumite termine, ceea ce i-s'a şi concesŭ. La terminulŭ primŭ a întârdiatŭ cu vre-o 13 dile, dér atuncĭ a plătitŭ rata de dare la colectorulŭ, dela care a primitŭ şi chitanţă. Inspectorulŭ de dare însĕ n'a voitŭ sĕ scie de acésta şi, fără a-'lŭ avisa pe numitulŭ proprietarŭ, trimise esecutorŭ asupra lui cu îndatorirea de a-lŭ esecua pentru tótă restanţa de dare, ca pe unulŭ care n'a respectatŭ terminulŭ ce 'i s'a datŭ de a plăti în rate, şi totodată inspectorulŭ a ordonatŭ ca obiectele esecuate sĕ se şi liciteze. Pe lângă tóte protestările bietului proprietarŭ, care cu chitanţa la mână arătă, că elŭ a plătitŭ prima rată a dării, prin întrevenirea gendarmilorŭ ordonaţĭ de solgăbirĕulŭ Szabo Ferencz din Turda, i-s'au luatŭ 6 boi carĭ au fostŭ duşĭ la Turda, unde în sunetulŭ tobei se începŭ licitaţia în sfânta di a Vinerei marĭ pentru bagatela sumă de 240 fl. Fiind-că din causa solemnităţii dilei la prima licitaţiă nu s'au aflatŭ cumpărătorĭ, toba începŭ a se bate de nou, pentru a se licita cei 6 boi sub preţulŭ de 240 fl. ceea ce s'ar fi şi făcutŭ, décă unŭ fostŭ deputatŭ dietalŭ n'ar fi păşitŭ la mijlocŭ, plătindŭ pentru proprietarŭ întréga datoriă, împreună cu spesele de aprópe 200 fl. Mai că nu'ţĭ vine a crede, că trăescĭ în mijloculŭ creştinătăţii europene, când audĭ de faptele unorŭ astfelŭ de sbirĭ păgânĭ, carĭ facŭ ce voescŭ, pentru-că nu se temŭ de pedepsă.

***

Societatea archeologică şi istorică din comitatulŭ Albei de josŭ a ţinutŭ în sĕptĕmâna trecută şedinţă în Alba-Iulia. S'a cetitŭ unŭ raportŭ, în care se spune, că săpăturile pe glaçiulŭ fortificaţiilorŭ au avutŭ frumosŭ resultatŭ, descoperindu-se lucrurĭ de valóre pentru sciinţă şi că întindêndu-se lucrările se speră în resultate şi mai frumóse. S'a datŭ de urmele unei băi romane estinse a cetăţii Apulum. In urmă s'a desbătutŭ asupra întocmirei almanacului de ăstŭ anŭ alŭ reuniunei şi s'a hotărîtŭ, ca sĕ se ia în elŭ între alte lucrărĭ: Date despre mişcările din timpulŭ lui Horea de Dr. I. Temesvary; date despre istoria cetăţii romane Apulum de Paul Kiraly etc. — Ce privesce datele despre mişcările din timpulŭ lui Horea, găcesce orĭ-ce Românŭ pe ce calapodŭ au sĕ fiă croite.

***

Regimentele prinţului de coronă Rudolf. Prinţulŭ Rudolf era proprietar-şefŭ alŭ regimentului 19 de inf., alŭ reg. 10 de artileriă de corpŭ şi alŭ reg. 1 de ulanĭ. „Reichswehr“ află, că aceste regimente nu mai pórtă numele fostului lorŭ proprietarŭ, ci pórtă numirea de *„vacant“*, până ce o disposiţiune a M. Sale monarchului le va conferi alţĭ proprietarĭ-şefĭ.

***

Carmen Silva. Cetimŭ în „L'Italie“ următórele rêndurĭ, în care se dă o scurtă relaţiune asupra unei nouĕ producţiunĭ literare a reginei României: „S'a represintatŭ la teatrulŭ germanŭ din Berlinŭ unŭ micŭ actŭ sĕu mai bine o scenă în versurĭ, de Carmen Silva. E o bluetă romantică, a cărei acţiune se petrece în timpulŭ cruciatelorŭ. Contesa Oda îşĭ aşteptă soţulŭ plecatŭ în Palestina; dér, în locu'i, se presintéză o tînĕră arabă. Contele a muritŭ, şi Megĕ aduce din parte'i casca sa plină cu pămêntŭ din locurile sfinte şi o sticlă cu apă din Iordanŭ. Aceste amintirĭ evlavióse nu o scutescŭ pe contesa d'a fi bănuitóre asupra mesagerii ce i le aduce. Dér ingenitatea tinerei orientale biruesce bănuelile Odii. Totulŭ ţine unŭ sfertŭ de ceasŭ. Acţiunea e repede şi versurile au acea distincţiune, care au ridicatŭ susŭ talentulŭ reginei-poete.

***

Lucrulŭ de mână. Alaltăerĭ, Joi, s'a ţinutŭ în Rĕşnovŭ adunarea despărţĕmêntului alŭ III-lea (protopopiatulŭ Branului) alŭ reuniunei învĕţătorilorŭ românĭ din districtulŭ X, Braşovŭ. S'a desbătutŭ în două şedinţe cestiunea importantei lucrului de mână şi despre modalitatea şi mijlócele, prin carĭ s'ar pute introduce acestŭ obiectŭ în şcólele porale. Aflămŭ, că d-lŭ Moianŭ, urmândŭ învitării comitetului despărţĕmêntului, a luatŭ parte la acele şedinţe şi a ţinutŭ unŭ lungŭ discursŭ despre acestŭ obiectŭ importantŭ.

***

Louis Ulbach. „Adevĕrulŭ“, publicândŭ biografia rĕposatului scriitorŭ francesŭ Ulbach, adaugă: Louis Ulbach a fostŭ unŭ filo-românŭ în felulŭ lui Ubicini, etc. In anulŭ 1881 dênsulŭ a fostŭ în Bucurescĭ, a visitatŭ castelulŭ Peleşŭ,

---

Ar fi acum interesantŭ a sci şi causele, pentru care revoluţionarii românĭ făceau atâta de multŭ după placulŭ celorŭ maghiarĭ.

Sĕ sperămŭ, că se vorŭ descoperi documente, din care sĕ scimŭ şi acésta.

In totŭ casulŭ adĭ, când serbămŭ aniversarea celui mai ilustru revoluţionarŭ românŭ, e bine a ne gândi şi la cestiunea de mai susŭ, căcĭ din a ei lămurire multe învĕţăminte vorŭ pute sĕ culégă aceia, care luptă pentru unitatea culturală a Româniorŭ.

Ioanŭ Rusu.

RÂNDUNICA MĂRII.

(de Fulbert Dumonteil.)

Se întâmplă une-orĭ marinarilorŭ, carĭ plutescŭ pe la tropice, sĕ asiste la o priveliştе şi ciudată şi frumósă. Din spuma valurilorŭ se ridică cu sutele peşcii sburătorĭ, carĭ descriu în cerŭ curbe de câte o sută picióre ca sĕ cadă în apa, din care se avêntă érăşĭ în susŭ. Sbóră, sbóră şi se facŭ nevĕdutĭ. Este o gónă de-asupra mării, ca unŭ danţŭ, de stele cădĕtóre în cerŭ. Pescele acesta sburătorŭ, cu o graţiă şi c'o uşurinţă cu totulŭ aeriană, a primitŭ dela matelotĭ numele de rândunica mării.

In adevĕrŭ e numai o biată amfibiă, care ambiţionéză domeniulŭ muetelorŭ şi goelanzilorŭ, dér e silită sĕ se oprescă în pragulŭ vieţei aeriane, neputêndŭ sĕ intre, sĕ se urce în Chanaanulŭ cerescŭ, decâtŭ cu condiţiunea de-a se scoborî numai decâtŭ.

Avêntulŭ sĕŭ prodigiosŭ nu se póte numi unŭ sborŭ şi înotătórele, care'lŭ susţinŭ în spaţiu, servindu'i mai alesŭ ca apără-cădere, nu suntŭ aripĭ.

Este mândru totuşĭ pescele sburătorŭ când ese din valŭ şi se ridică în aerŭ. Din pesce se crede póte, că s'a făcutŭ pasĕre.

De susŭ vede valurile sdrobindu-se cu sgomotŭ şi bălăcindŭ în spumă pescii legaţĭ de mare. Se înalţă, se înalţă mereu urmărindu'şĭ curba miraculósă.

Dér îndată ca şi cum natura ar fi întinsŭ mâna asupra operei sale neisbutite dicêndu'i:

— Stai, sĕ nu mergĭ mai departe! se opresce, şovăe şi cade.

Este numai un începutŭ de pasĕre, unŭ bietŭ ucenicŭ alŭ aerului.

De mii de vécurĭ se silesce sĕ ajungă rândunică şi rĕmâne totŭ pesce. Dér ce subiectŭ de studiu pentru sciinţă şi ce tablou pentru privire! Pe când fregatele şi faetonii se pierdŭ în norĭ, rândunica mării, descriindŭ ciudatele'i arabescurĭ d'asupra apii, însufleţesce cu sborulŭ sĕŭ ciudatŭ nemărginirea oceanului.

Adesea cade pe podulŭ unei corăbii şi matelotulŭ miratŭ o ia în mâna sa rugósă dicêndŭ:

— Plouă pescĭ!

Şi mana acésta viă va fi pentru dênsulŭ o bucată gustósă de mâncatŭ; ér biata rândunică ruşinósă de căderea ei, făcêndŭ sĕ se sclipéscă soldii sĕi, carĭ'ţĭ iau ochii, pare sĕ dică:

— M'am înşelatŭ; mĕ credeam pasĕre şi sunt numai pesce. Dă-mĕ érăşĭ talazului mării, legĕnului meu!

Rândunica mării e unŭ pesce minunatŭ, care strălucesce cu feţele cele mai frumóse:

Când îşĭ plimbă pe de-asupra valurilor solzii ei de purpură şi de aurŭ, par'că e o dîră de focŭ, o cutiă cu diamante, carĭ străbate cerulŭ sĕu vre-unŭ arcŭ înflăcărat ale cărui căpătâie se cufundă în prăpastia mării.

Făptura acésta negreşitŭ, că vi-se pare o fiinţă privilegiată, unŭ copilŭ răsfăţatŭ alŭ naturei. Este o victimă numai. Sborulŭ şi frumseţea lui îi facŭ numai duşmanĭ: Sboru'i neputinciosŭ îlŭ tradéză, frumseţia strălucitóre îlŭ perde. Avuntu'i măreţŭ e o primejdie şi purpura sa unŭ punctŭ de ochit. Inotătórea sa aripă imperfectă şi pĕcătósă, 'lŭ lasă în voia pescilorŭ gămanĭ, şi sborulŭ lui de nimica nesigurŭ, neizbutit, 'lŭ destină vulturilurŭ mării.

In care elementŭ sĕ se încrédă biata rândunică a valurilorŭ, şi ce rolŭ sĕ jóce: de pesce, orĭ de pasĕre?

Orĭ în care parte se întórce, spre valurĭ orĭ spre cerŭ, e mórtea pentru ea. Trebue sĕ piară mâncată de rechinĭ sĕu sfăşiată de albatroşĭ. Nicĭ pasĕre, nicĭ pesce, e numai o victimă, pe care firea a împodobit'o frumosŭ pentru altarŭ, pentru jertfelnicŭ.

De vreme ce nu e cerulŭ făcutŭ pentru ea, pentru ce óre biata rândunică ese din valulŭ tutelarŭ? Pentru ce ese

şi întorcêndu-se la Parisŭ, a scrisŭ mai multe articole privitóre la România, articole care suntŭ pline de dragoste pentru ţera nóstră. Fiindŭ unulŭ din amicii intimĭ ai lui Costache Rosetti, elŭ a ţinutŭ o conferinţă la Hotel-de-Ville din Parisŭ, când cu aşedarea acolo a bustului democratului românŭ. Prin mórtea lui Ulbach, literatura perde unŭ eminentŭ şi unŭ neobositŭ lucrătorŭ, şi noi Românii perdemŭ unulŭ din cei mai marĭ filo-românĭ.

***

Artista Bârsescu. La 22 Aprilie n. s'a jucatŭ pentru prima óră în burgtheatrulŭ din Viena „Gyges şi inelulŭ sĕu“. Recensentulŭ lui „Pester Lloyd“ scrie, că D-şóra Bârsescu, care a jucatŭ ca Rhodope, unŭ rolŭ ca cele ce le jócă Wolter, a avutŭ unŭ bunŭ coloritŭ şi singularitătĭ pline de talentŭ.

***

Incendiu. Din Cetatea de Baltă se scrie, că în 3/15 Aprile, la $10^1/_2$ a. m., dĭua tĕrgului de ţeră, a isbucnitŭ acolo unŭ focŭ înfiorătorŭ, care alimentatŭ de unŭ vêntŭ vehementŭ, a distrusŭ patru case şi o şură. Mare norocŭ au avutŭ locuitorii, că a alergatŭ mulţimea din tĕrgŭ, şi din tóte părţile a grăbitŭ a localisa foculŭ, căcĭ altcum erau espuse flacărilorŭ curtea cu tóte supraedificatele parochiale. Preoţii şi ómenii din Cheslerŭ, Boianŭ şi Crăciunelŭ au ajutatŭ parochului de a asiguratŭ archiva protopresbiterală în biserică. Gendarmeria încă a purcesŭ cu mare energiă. Paguba e destulŭ de mare considerândŭ sĕrăcia, în carea înótă ómenii pe acolo. In Găinarŭ au suferitŭ mai mulţĭ economĭ prin focŭ o pagubă de 622 fl. Au peritŭ în flacărĭ şi câteva animale de casă.

Programa noului ministeru de justiţiă.

Noulŭ ministru de justiţiă ungurescŭ *Desideriu Szilagyi* a adresatŭ către alegĕtorii sĕĭ din Pojunŭ o scrisóre, în care le arată, că întrândŭ elŭ în partida liberală tiszaistă, îşĭ depune mandatulŭ ce l'a primitŭ din mânile lorŭ, dêr totodată este datorŭ sĕ le arate direcţiunea, ce voiesce sĕ-o urmeze în viitorŭ ca ministru. Etă pe scurtŭ programulŭ d-lui Szilagyi:

Mie — dice elŭ — 'mĭ este fórte clară situaţiunea grea a patriei nóstre. Celŭ ce voiesce sĕ urmărescă o politică practică nu póte sĕ nu împlinéscă două postulate, carĭ isvorĕscŭ din acéstă situaţiune. Unulŭ este: că trăimŭ *intr'unŭ timpŭ când pacea nu este pe deplinŭ asigurată.* Situaţiunea nesigură din Orientulŭ şi Apusulŭ Europei, ne silesce sĕ facemŭ pregătirĭ totŭ mai marĭ de resboiu.

Altulŭ este problema capitală de a rĕndui financele statului nostru. Statulŭ ungarŭ trebue sĕu sĕ'şĭ asigureze desvoltarea şi interesele prin jertfe grele, sĕu décă nu, rĕmânêndŭ pe unŭ nivelŭ de decadenţă politică şi economică, va fi pusŭ inapoi intre statele culturale şi i-se va slăbi chiar posiţia în monarchia dualistică, şi prin acésta se vorŭ compromite scopurile politicei naţionale.

Eu am declaratŭ acum doi anĭ, că trebue sĕ fimŭ pregătiţĭ la jertfe. Cu ele împreună trebue însĕ sĕ înainteze şi lucrarea reformatóre. Căcĭ fără organisaţiune internă pe terenulŭ administrativŭ şi culturalŭ nu putemŭ ajunge nicĭ la consolidare economică.

Ordine şi curăţeniă în toţĭ ramii organisaţiunii statului, stârpirea şi împedecarea abusurilorŭ, prevenire imparţială şi distribuire uniformă a beneficielorŭ statului, aflarea puterilorŭ corĕspundĕtóre şi aplicarea lorŭ la loculŭ corĕspundĕtorŭ, aceste suntŭ maxime simple, dêr neîndoelnice pentru a ţinĕ trézĕ puterea morală, de care cu deosebire naţiunile micĭ au lipsă, pentru a putĕ suporta jertfele grele ce se cerŭ dela dênsele. Er puterea politică sĕ se pótă susţine prin observarea unei politice naţionale basate pe principii tradiţionale, pe care guvernele şi partidele trebue sĕ le aibă în vedere.

Ideia conducĕtóre a tendenţelorŭ nóstre politice a fostŭ şi este o naţiune politică unitară, o Ungariă unitară. Acésta însĕ *numai pe basa egalităţii de dreptŭ* se póte. Religiunea, naţionalitatea, posiţia socială şi interesele economice suntŭ factorĭ carĭ despartŭ, êr în faţa lorŭ trebue sĕ fiă unitatea în cultură şi în instituţiunile legale ale organismului de statŭ. Unitatea de dreptŭ este unŭ cementŭ puternicŭ pentru statŭ, dêr numai atuncĭ, *când ea se baséză pe idea egalităţii cetăţeniloru,* numai décă nu dă sancţiune legală deosebirilorŭ, décă nu ridică păreţĭ despărţitorĭ între cetăţenĭ, ci décă se înalţă peste orice deosebire şi deştéptă consciinţa comuniunei şi sentimentulŭ contopirii....

Drepturile de libertate politică şi personală precum şi puterea statului trebue deopotrivă regulate prin lege.

Raporturile nóstre cu celalaltŭ statŭ alŭ monarchiei — continuă Szilagyi — suntŭ stabilite în legile nóstre. Trebue sĕ ţinemŭ la aceste legĭ.

Vorbindŭ apoi de reformele ce voiesce sĕ se facă în justiţiă dice, că unulŭ din punctele principale este complectarea şi consolidarea organismului judecătorescŭ. De aicĭ se ţine *decentralisarea tablelorŭ regescĭ şi reforma ministerului de justiţiă.* Altŭ punctŭ este crearea de codice sistematice de legĭ spre a crea egalitatea de dreptŭ. Codulŭ penalŭ este gata, legea ereditară va fi presentată în curêndŭ parlamentului.

In legătură cu principiile de mai susŭ până când se vorŭ putĕ introduce reformele indicate trebue ridicatŭ nivelulŭ judecătorilorŭ şi procurorilorŭ, ceea ce êr este condiţionatŭ prin ridicarea nivelului instrucţiunii juridice, pe care o pregătesce ministerulŭ cultelorŭ şi instrucţiunii publice. Independenţa judecătorescă o respecteză până unde ea se unesce cu interesele comune şi pentru-ca sĕ nu pótă trece peste acéstă margine. este necesarŭ a se introduce o *lege disciplinară mai practică şi mai eficace.*

Reforma procedurii penale va cuprinde în sine şi garantarea libertăţii individuale. Cu ea împreună va urma şi o lege care va regula *dreptulŭ de intrunire* pe basa principiilorŭ de libertate şi a garantării intereselorŭ statului.

Unulŭ dintre scopurile activităţii sale politice este reformarea organisaţiei administrative în sensulŭ acela, ca *conducerea administraţiunei statului sĕ fiă încredinţată unorŭ funcţionarĭ numiţĭ* teoricŭ şi practicŭ cualificaţĭ. Organisaţiunea de până acum este insuficientă.

Dintre legile carĭ se vorŭ presenta parlamentului încă în sesiunea actuală Szilagyi amintesce unŭ proiectŭ pentru *cualificarea practică a funcţionarilorŭ administrativĭ* şi unulŭ pentru *crearea unei jurisdicţiunĭ administrative* cu parti[illegible] elementelorŭ autonome, pentr[illegible] tima instanţă sĕ fiă unŭ forŭ [illegible]udecătorescŭ independentŭ.

Szilagyi încheiă accentuândŭ importanţa oraşelorŭ, de carĭ dice că trebue sĕ aibă o deosebită grijă politicŭ naţională ungurescă.

---

din abisŭ, gajŭ de siguranţă şi de pace? Şi fiindcă norii suntŭ prea susŭ pentru aripile'i de ce n'a rĕmasŭ în spuma talazului orĭ în namolulŭ malului, nevĕdută, uitată?...

Pentru-că cerulŭ o atrăgea şi pentru-că simţia bătêndu'i ceva sub aripa'i slabă, neputinciósă: nu trebuia óre sĕ'şĭ încerce sborulŭ şi sĕ apuce pe urma pismuită a locuitorilorŭ cerului?

Şi voi asemenea, ale cărorŭ puterĭ nu rĕspundŭ aspiraţiunilorŭ sublime, de ce sĕ vĕ ridicaţĭ cu unŭ greu jumĕtate de sborŭ de-asupra vĕgăunelorŭ, în care mediocritatea vĕ protegéza făcêndu-vĕ sĕ fiţĭ uitaţĭ?

Meritulŭ vostru vĕ denunţă, talentul vostru vĕ acusă, pisma de josŭ vĕ urmăresçe şi dispreţulŭ de susŭ vĕ doboră.

Hărţuiţĭ deodată de albatroşii şi rechinii speciei umane, nevoindŭ sĕ vĕ coborîţĭ şi neputêndŭ sĕ vĕ urcaţĭ, pieriţĭ nemernicĭ intre cerŭ şi apă, ca rândunica mărilorŭ. („România“)

Turburările din Viena.

Lunĭ, a doua di de Pascĭ, turburările au începutŭ de diminéţa. Poliţia vĕdêndŭ că singură nu póte pune capĕtŭ turburărilorŭ, primi în ajutorŭ oştire. Două escadróne de dragonĭ fură primite cu sburăturĭ de petri. Lovindŭ cu săbiile în drépta şi în stânga, împrăştiară mulţimea. Tótă dĭua patrule de poliţiştĭ şi de dragonĭ cutrierară stradele şi nimĕruĭ nu'i era ertatŭ sĕ stea în locŭ pe trotoarŭ. Celŭ care se oprea în contra ordinului, era arestatŭ. Câţĭ-va turburătorĭ încercară sĕ spargă o prăvăliă închisă a unui jidovŭ, dêr fură arestaţĭ.

Séra au fostŭ recvirate şi două companii de infanteriă şi două de vênătorĭ. Unŭ comisarŭ de poliţiă a fostŭ lovitŭ de unŭ individŭ cu umbrela peste capŭ. Dragonii năvăliră cu caii şi cu săbiile scóse, ca sĕ înlăture mulţimea, dêr acésta îĭ batjocuri şi pe doi călăreţĭ, carĭ cădură de pe cai, îĭ luară în rîsŭ. Chiar şi din birturĭ s'a aruncatŭ cu petri în soldaţĭ. Birturile au fostŭ din causa acésta închise. In buzunarele celorŭ arestaţĭ s'au găsitŭ petri marĭ şi micĭ. La unŭ atacŭ de cavaleriă unŭ oficerŭ şi unŭ soldatŭ cădură de pe cai, oficerulŭ a rĕmasŭ nevĕtĕmatŭ, êr soldatulŭ suferi contusiunĭ.

A fostŭ arestatŭ unŭ bărbatŭ bine îmbrăcatŭ, care împărţia banĭ la copii, cu provocarea ca sĕ-şĭ umple busunarele cu petri şi se arunce cu ele în poliţiştĭ. Unŭ poliţistŭ călăreţŭ a fostŭ maltratatŭ de mulţime. Unŭ comisarŭ, care veni în ajutorulŭ acestuia, fŭ primitŭ cu o plóie de pietri. Unŭ altŭ poliţistŭ veni cu faţa plină de sânge şi arătă cu sabia în direcţiune spre Laaerberg. Unŭ despărţĕmêntŭ de dragonĭ porni în trop într'acolo, dêr fŭ primitŭ cu sburăturĭ de petri, cărămidĭ, lemne ş. a. Soldaţii se aşedară în dosulŭ ulucilorŭ unei case (Rother Hof.) şi împuşcară în mulţime cu cartuşe órbe. Apoi, cu tóte petrile ce se aruncau din pomĭ şi din ferestri în soldaţĭ, mulţimea fŭ împrăştiată. S'au făcutŭ multe arestărĭ. S'a constatatŭ, că s'a slobozitŭ asupra soldaţilorŭ săgeţĭ de lemnŭ din arcurĭ. Unŭ calŭ a fostŭ rănitŭ de una, unui locotenentŭ i-a intratŭ o săgeată în tunică. Au fostŭ mulţĭ rĕniţĭ din mulţime.

In unele strade au încercatŭ greviştii sĕ scótă şinile liniei tranvaiului, au spartŭ ferestrile mai multorŭ tranvaiurĭ, au grĕmăditŭ pietri pe şinĭ. Două vagóne au fostŭ rĕsturnate şi sdrobite cu drugurĭ de ferŭ şi cu topóre.

Literatură.

Neuer vollständiger Index zu Diez' Etymologischem Wörterbuche der romanischen Sprachen, mit Berüchsichtigung von Schelers Anhag zur fünften Ausgabe, von *Iohann Urban Iarnik.* Heilbronn, Gebr. Henninger, 1889. Unŭ volumŭ în 8^0 mare, cu 378 pag. Preţulŭ 8 mărcĭ. — Una dintre lucrările cele mai de valóre ale cunoscutului romanistŭ şi filo-românŭ Dr. Ioanŭ Urban Iarnik, profesorŭ la universitatea boemă din Praga, este indicele sĕu la vocabularulŭ limbilorŭ romanice alŭ părintelui filologiei romanice Fr. Chr. Diez. Prin acestŭ indice se înlesnesce fórte multŭ atâtŭ folosirea. câtŭ şi înţelegerea operei marelui filologŭ. Lucrarea d-lui Dr. I. U. Iarnik, publicată pentru prima óră acum dece anĭ, în acéstă nouă ediţiune apare în modulŭ celŭ mai completŭ, cuprindêndŭ şi cuvintele, care s'au omisŭ la prima ediţiune, precum şi materialul din adausulŭ lui Scheler la a cincia ediţiune a vocabularului. Nu ne îndoimŭ, că aceia, carĭ se ocupă cu studiarea limbilorŭ romanice, vorŭ da tótă atenţiunea cuvenită migălósei lucrărĭ a d-lui Iarnik. — *b.*

„Transilvania“, fóia Associaţiunei transilvane pentru literatura română şi cultura poporului românŭ. Nr. 7—8 din 1—15 Aprilie, 1889, a apărutŭ cu următorulŭ sumarŭ: Adunarea generală a reuniunei române de agricultură din Sibiu. — Academia română. — Dela adunarea generală a băncei „Albina“ din 29 Martie n. 1889. — Procesŭ verbalŭ luatŭ în şedinţa comitetului Associaţiunei transilvane pentru literatura română şi cultura poporului românŭ, ţinută la 4 Martie n. 1889. — Consemnarea contribuirilorŭ colectate prin d. Partenie Cosma dela 1 Iulie până la 31 Decemvre 1888 în favorulŭ şcólei civile de fete cu internată a „Associaţiunei transilvane“ în sumă totală de 1088 fl. 11 cr. v. a. carĭ s'au adausŭ la colecta anterióră. (Urmare din Nr. 5—6).

„Candela“, fóiă bisericéscă-literară, Nr. 4 anulŭ VIII, a eşitŭ cu următorulŭ cuprinsŭ românŭ: „Doctrina romano-occidentală despre satisfacţiune.“ „Necesitatea creştinismului, contrarii şi apĕrătorii lui în două secole de ântêiu ale erei creştine.“ „Omiliile sântului Ioanŭ Chrisostom la epistola cătră Romanĭ.“ „Predică pentru sĕrbătórea Invierii Domnului.“ „Cronică“.

DIVERSE.

O bute colosală. Unŭ mare comerciantŭ de vinurĭ din Champagne trimete din Epernay, pentru a figura la marea esposiţiune universală din Parisŭ, o bute aşa de colosală, că drumulŭ de ferŭ a refusatŭ sĕ se însărcineze cu transportarea ei. Işĭ va face decĭ intrarea triumfală în capitala Franciei trasă de 12 părechĭ de boi. Conţinutulŭ acestei buţĭ monstre e de 800 piese, adică de 200,000 butelii. Cântăresce 20,000 chilograme şi e legată cu cercurĭ de oţelŭ.

Unŭ fenomenŭ. Unŭ prusianŭ în vêrstă de patru-decĭ anĭ, cu numele Eduard Eischimann, a murittŭ la spitalulŭ din Geneva în urma unei tuberculoze de plumânĭ. Făcêndu-i-se autopsiă, s'a recunoscutŭ, că acestŭ individŭ avea inima şi splina la drépta, êr ficatulŭ la stânga.

Omorŭ. In nóptea de 21 Aprilie s'a făptuitŭ în Sofia o crimă îngrozitóre, care a produsŭ o mare sensaţiă în oraşŭ. Două dómne din inalta societate, mama şi nepóta, au fostŭ asasinate în casa lorŭ. Unulŭ din vinovaţĭ a fostŭ arestatŭ cu produsulŭ hoţiei. Elŭ a declaratŭ, că ucigaşulŭ a fostŭ unŭ servitorŭ sêrbŭ datŭ afară de curêndŭ.

Cursulŭ pieţei Braşovŭ

din 26 Aprilie st. n. 1889.

Bancnote românescĭ	Cump.	9.44	Vĕnd.	9.47
Argintŭ românescŭ -	„	9.40	„	9.43
Napoleon-d'orĭ - - -	„	9.47	„	9.50
Lire turcescĭ - - -	„	10.72	„	10.77
Imperialĭ - - - -	„	9.72	„	9.77
Galbinĭ	„	5.60	„	5.63
Scris. fonc. „Albina“ 6%	„	101.—	„	—.—
„ „ „ 5%	„	98.50	„	99.—
Ruble rusescĭ - - -	„	126.—	„	127.—
Discontulŭ - - - -	$6^1/_2$—8% pe anŭ.			

Cursulŭ la bursa de Viena

din 25 Aprilie st. n. 1889.

Renta de aurŭ 4% - - - - - - -	102.90
Renta de hârtiă 5% - - - - - - -	96.40
Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare -	144.—
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ungare (1-ma emisiune) - -	99.70
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ungare (2-a emisiune) - -	——
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ungare (3-a emisiune) - -	114.50
Bonurĭ rurale ungare - - - - - -	105.—
Bonurĭ cu clasa de sortare - - - -	105.—
Bonurĭ rurale Banatŭ-Timişŭ - - -	105.—
Bonurĭ cu cl. de sortare - - - - -	105.—
Bonurĭ rurale transilvane - - - - -	105.—
Bonurĭ croato-slavone - - - - - -	105.—
Despăgubirea pentru dijma de vinŭ ungurescŭ - - - - - - - -	99.80
Imprumutulŭ cu premiulŭ ungurescŭ	144.50
Losurile pentru regularea Tisei şi Seghedinului - -	131.50
Renta de hârtiă austriacă - - - - -	85.05
Renta de argintŭ austriacă - - - - -	85.40
Renta de aurŭ austriacă - - - - - -	111.20
Galbenĭ împĕrătescĭ- - - - - - - -	5.65
Napoleon-d'orĭ - - - - - - - - - -	$9.49^1/_2$
Mărcĭ 100 imp. germane - - - - -	$58.57^1/_2$
Londra 10 Livressterlinge - - - - -	119.90

Editorŭ şi Redactorŭ responsabilŭ:
Dr. Aurel Mureşianu.

Cătră onorații cetitorĭ!

„Gazeta Transilvaniei“ întră în anulŭ alŭ 52-lea alŭ esistenței sale.

Nenumĕratele dovedĭ de simpatiă și de încredere ce le-a primitŭ acestŭ organŭ de publicitate din partea Românilorŭ de pretutindenĭ cu ocasiunea aniversării a cincĭdecea a esistenței sale suntŭ cea mai viuă și mai puternică mărturiă pentru atitudinea sa politică și națională.

Răzimatŭ pe încrederea publicului românŭ și condusŭ de iubirea de patriă și de datoria ce o are cătră sfânta causă a românismului, organulŭ nostru n'a pregetatŭ de a aduce, mai alesŭ în cei dece anĭ din urmă, însemnate jertfe pentru a corespunde totŭ mai multŭ cerințelorŭ timpului și trebuințelorŭ cetitorilorŭ sĕi.

Astfelŭ dela 1 Ianuarie 1881 *„Gazeta Transilvaniei“* a începutŭ sĕ apară de trei orĭ pe sĕptĕmână totŭ cu prețulŭ de până atuncĭ, ér dela 1 Aprilie 1884 apare în fie-care dĭ, érășĭ cu același prețŭ, căcĭ cei 2 fl. adăugațĭ acoperŭ numai cheltuielile înmulțite cu portulŭ postalŭ.

De atuncĭ încóce amŭ făcutŭ totŭ ce ne-a statŭ în putință spre a aduce îmbunătățirĭ atâtŭ în redactarea diarului câtŭ și în întocmirea sa esterióră, pentru care scopŭ amŭ isbutitŭ ca diarulŭ sĕ-șĭ aibă tipografia proprie.

Nu-i vorbă, multe se cerŭ astădĭ dela unŭ diarŭ, mai alesŭ când elŭ este chiămatŭ a servi causei unui poporŭ atâtŭ de multŭ prigonitŭ de sórte. Prin urmare nu putemŭ dice că amŭ ajunsŭ la capĕtulŭ îmbunătățirilorŭ.

Din contră, astădĭ când, ca nicĭodată până acuma, posițiunea diaristicei nóstre s'a agravatŭ; când atâtea loviturĭ sunt îndreptate asupra ei cu vehemență așa de mare; când procese peste procese, condamnărĭ la închisóre și amende în banĭ o împiedecă în munca și stăruințele ei de a da pe față tóte nelegiuirile, prigonirile și asupririle și de a lupta pentru recâștigarea drepturilorŭ poporului românŭ: se cere dela noi sĕ ne încordămŭ puterile cu îndoită energiă și sĕ continuămŭ lupta cu curagiu neînfrântŭ, întroducêndŭ nouĕ reforme, pentru ca *„Gazeta Transilvaniei“* nu numai sĕ corĕspundă mai multŭ chiămării sale, ci sĕ se facă cu putință ca principiile salutare naționale ce le propagă sĕ pótă pĕtrunde până și în coliba țĕranului.

Condușĭ de aceste vederĭ, amŭ introdusŭ și cu începerea anului acestuia mai multe esențiale ameliorărĭ în diarulŭ nostru.

Pe lângă programulŭ, ce l'amŭ observatŭ până adĭ la redactarea foii, suntemŭ decișĭ a cultiva mai multŭ și unele terene, cărora până acuma póte nu le-amŭ putută da atențiunea cuvenită.

Spre scopulŭ acesta amŭ avutŭ fericirea a concentra împrejurulŭ nostru *unŭ numĕrŭ însemnatŭ de bărbațĭ cu cunoscințe speciale*, carĭ vorŭ colabora regulatŭ la fóia nóstră, așa ca materialulŭ ce'lŭ va conține sĕ fiă câtŭ mai variatŭ, instructivŭ și acomodatŭ trebuințelorŭ poporului, nu numai pe tĕrĕmulŭ politicŭ, literarŭ și socialŭ, ci ținêndŭ deopotrivă sémă și de interesele sale din punctŭ de vedere alŭ economiei, educațiunei și higienei, alŭ afacerilorŭ sale cu autoritățile cu carĭ vine mai desŭ în atingere și alŭ trebilorŭ sale financiare și comerciale.

Afară de aceea câștigându ne convingerea, că după împrejurările poporului nostru unŭ diarŭ cotidianŭ nu este în stare a pĕtrunde în tóte păturile sociale — parte mare din causa prețului lui — și astfeliu sciind că sĕ sémte trebuința de a i se face cu putință orĭ și cărui Românŭ, care scie ceti, ca sĕ fiă informatŭ despre interesele și trebuințele lui, **dela anulŭ nou 1889 încóce amŭ mărițŭ în modŭ destulŭ de însemnatŭ prin adausuri numerele nóstre cu data de Duminecă și se le întocmimŭ și sĕ le redactămŭ astfelŭ, ca sĕ intereseze pe orĭ și ce cetitorŭ și sĕ se pótă abona și separatŭ.**

Amŭ deschisŭ dér abonamentŭ la *„Gazeta Transilvaniei“*, care deși mai bogată în materialŭ, va costa ca și până acuma *12 fl. v. a., pe anŭ* și în deosebĭ pentru aceia, cărora împregiurările nu le értă de a abona întregŭ diarulŭ, amŭ deschisŭ abonamentŭ separatŭ la *numerele cu data de Duminecă* ale *„Gazetei Transilvaniei“*, carĭ vorŭ costa **pe anŭ numai 2 fl. v. a.**

Rugămŭ pe abonații noștri de până acuma, ca sĕ stăruiască pe câtŭ le va sta în putință în cerculŭ domniilorŭ lorŭ pentru lățirea „Gazetei Transilvaniei“ precum și pentru rĕspândirea în poporŭ a numerelorŭ cu data de Duminecă, ce se potŭ abona și separatŭ.

Mersulŭ trenurilorŭ

pe liniele orientale ale căii ferate de statŭ r. u. valabilŭ din 1 Iunie 1888.

Budapesta—Predealŭ

	Tren de persone	Trenŭ accelerat	Trenŭ omnibus	Trenŭ mixt
Viena	11.10	8.—		
Budapesta	7.40	2.—	3.10	6.18
Szolnok	11.06	4.05	7.38	9.38
P. Ladány	2.02	5.47	5.39	12.02
Oradea-mare	4.18	7.01	8.46	1.51
Oradea-mare		7.11	9.18	2.11
Várad-Velencze			9.27	2.19
Fugyi-Vásárheli			9.44	2.32
Mezo-Telegd		7.41	10.21	2.55
Rév		8.10	11.38	3.38
Bratca			12.16	4.01
Bucia			12.54	4.23
Ciucia		9.04	1.57	4.49
Huiedin		9.34	3.11	5.31
Stana			3.40	5.40
Aghiriș			4.15	6.12
Ghirbeu			4.36	6.24
Nădeșel			4.58	6.38
Clușiu		10.34	5.26	6.56
Clușiu	11.15			7.15
Apahida	11.34			7.41
Ghiriș	12.45			9.18
Cucerdea	1.30			10.—
Uióra	1.37			10.09
Vințulŭ de susu	1.45			10.19
Aiud	2.07			10.48
Teiușu	2.26			11.55
Crăciunelŭ	3.11			12.34
Blașiu	3.24			12.52
Micăsasa	3.54			1.34
Copșa mică	4.09			2.19
Mediașŭ	4.21			2.46
Elisabetopole	5.11			3.31
Sighișóra	5.45			3.59
Hașfalĕu	6.12			4.32
Homorodŭ	7.32			6.53
Ágostonfalva	8.17			7.21
Apatia	8.37			8.23
Feldióra	9.06			9.02
Brașovŭ	9.45			9.52
Brașovŭ	1.55			
Timișŭ	2.53			
Predealŭ	3.28			
Bucurescĭ	9.35			

Predealŭ—Budapesta

	Tren de persóne	Trenŭ accelerat	Trenŭ mixt	Trenŭ omnibus
Bucurescĭ			7.30	
Predealŭ			1.14	
Timișu			1.45	
Brașovŭ	—.—		2.32	
Brașovŭ	4.10		7.10	
Feldióra	4.56		7.31	
Apața	5.37		8.14	
Ágostonfalva	6.07		8.36	
Homorodŭ	6.55		9.12	
Hașfalĕu	8.36		10.24	
Sighișóra	9.13		10.46	
Elisabetopole	9.56		11.19	
Mediașu	10.37		11.47	
Copșa mică	10.59		12.02	
Copșa mică	11.16		12.09	
Micăsasa	11.37		12.25	
Blașiu	12.16		12.53	
Crăciunelŭ	12.33		1.05	
Teiușŭ	1.51		1.47	
Aiudu	2.18		2.08	
Vințulŭ de susŭ	2.48		2.30	
Uióra	2.56		2.37	
Cucerdea	3.14		2.53	
Ghirișŭ	4.01		3.26	
Apahida	5.28		4.40	
Clușiu	5.56		5.—	
Clușiu	6.37	5.32		8.—
Nădășelŭ	6.58			8.36
Gîhrbău	7.14			9.02
Aghireșŭ	7.29	6.11		9.32
Stana	7.56			10.11
B. Huiedin	8.18	6.43		10.51
Ciucia	8.58	7.12		12.16
Bucia	9.15			12.50
Bratca	9.34			1.19
Rév	9.53	7.51		2.—
Mezo-Telegd	10.25	8.17		3.04
Fugyi-Vásárheli	10.47			3.36
Várad-Velencze	10.57			3.52
Oradea-mare	11.04	8.42		4.03
Oradea-mare	11.19	8.47	10.50	4.47
P. Ladány	1.15	10.08	1.33	7.30
Szolnok	3.29	11.51	3.29	3.15
Budapesta	6.33	1.55	7.45	10.—
Viena	2.50	7.15	6.05	

B.-Pesta-Aradŭ-Teiuș

	Trenŭ omnibus	Trenŭ de pers.	Trenŭ de pers.
Viena		11.10	2.—
Budapesta		8.20	9.05
Szolnok		11.20	12.41
Aradŭ		4.10	5.45
Aradŭ	2.17	4.30	6.—
Glogovațu	2.37	4.43	6.13
Gyorok	3.19	5.07	6.38
Paulișŭ	3.43	5.19	6.51
Radna-Lipova	4.05	5.41	7.10
Conop		6.09	7.37
Berzava		6.28	7.55
Soborșinu		7.25	8.42
Zamŭ		8.01	9.12
Gurasada		8.34	9.41
Ilia		8.55	9.58
Branicica		9.19	10.17
Deva	1.47	9.51	10.42
Simeria (Piski)	2.08	10.35	11.07
Orăștia		11.09	11.37
Șibotŭ		11.39	12.—
Vințulu de josu		12.12	12.29
Alba-Iulia	8.55	12.29	12.46
Teiușu	9.54	1.16	1.26

Teiuș-Aradŭ-B.-Pesta

	Trenu mixt	Trenu de pers.	Trenŭ mixt
Teiușŭ	11.24	3.—	1.42
Alba-Iulia	12.09	3.44	2.32
Vințulŭ de josŭ	12.30	4.10	
Șibotu	1.01	4.43	
Orăștia	1.32	5.13	11.—
Simeria (Piski)	2.32	6.15	11.21
Deva	2.52	6.35	
Branicĭca	3.23	7.02	
Ilia	3.55	7.28	
Gurasada	4.08	7.40	
Zamŭ	4.44	8.11	
Soborșinŭ	5.30	8.46	
Berzava	6.27	9.33	
Conopŭ	6.47	9.53	
Radna-Lipova	7.28	10.27	5.50
Paulișu	7.43	10.42	6.13
Gyorok	7.59	10.58	6.38
Glogovaț	8.28	11.35	7.19
Aradŭ	8.42	11.39	7.38
Aradŭ	9.17	12.31	6.20
Szolnok	2.32	5.12	
Budapesta	6.—	8.20	
Viena	3.—	6.05	

Copșa-mică—Sibiiu

Copșa-mică	2.29	4.35
Șeica mare	3.02	5.06
Lomneșŭ	3.46	5.45
Ocna	4.18	6.17
Sibiiu	4.42	6.40

Sibiiu-Copșa-mică

Sibiiu	8.50	10.—
Ocna	9.17	10.24
Lomneșu	9.45	10.50
Șeica mare	10.20	11.20
Copșa-mică	10.49	11.45

Cucerdea-Oșorheiu-Reghinulŭ săsescŭ

Cucerdea	3.05	10.20	3.25
Cheța	3.35	10.50	3.58
Ludoșŭ	3.56	11.11	4.20
M.-Bogata	4.06	11.20	4.30
Iernutŭ	4.43	11.57	5.11
Sânpaulŭ	4.58	12.12	5.28
Mirașteu	5.21	12.36	5.53
Oșorheiu	5.40	12.55	6.13
Oșorheiu	6.—	4.58	——
Reghinul-săs.	7.56	7.—	

Simeria (Piski)-Petroșenĭ

Simeria	6.47	2.42
Streiu	7.40	3.25
Hațegŭ	8.51	4.16
Pui	10.02	5.11
Crivadia	11.02	5.58
Banița	11.50	6.40
Petroșeni	12.30	7.12

Petroșenĭ-Simeria (Piski)

Petroșeni	9.36	4.26
Banița	10.17	5.12
Crivadia	10.58	5.55
Pui	11.42	6.41
Hațegŭ	12.23	7.26
Streiu	1.12	8.14
Simeria	1.51	8.50

Reghinulŭ săsescŭ-Oșorheiu-Cucerdea

Reghinul-săs.		8.35	8.—
Oșorheiu		10.20	9.49
Oșorheiu	6.56	12.15	10.20
Mirașteu	7.16	12.35	10.39
Sânpaulŭ	7.40	12.58	11.02
Iernutŭ	8.03	1.19	11.23
M. Bogata	8.37	1.49	11.53
Ludoșŭ	8.51	2.02	12.06
Cheța	9.08	2.18	12.22
Cucerdea	9.40	2.46	12.50

Aradŭ—Timișóra

Aradŭ	6.05	5.48
Aradulŭ nou	6.33	6.19
Nemeth-Ságh	6.58	6.44
Vinga	7.29	7.16
Orczifalva	7.55	7.47
Merczifalva	8.14	8.08
Timișóra	9.12	9.02

Timișóra—Aradŭ

Timișóra	6.25	5.—
Merczifalva	7.19	6.02
Orczifalva	7.46	6.32
Vinga	8.15	7.02
Nemeth-Ságh	8.36	7.23
Aradulŭ nou	9.11	8.01
Aradu	9.27	8.17

Simeria (Piski)-Unied.

Simeria (Piski)	2.18
Cerna	2.39
Uniedóra	3.08

Ghirișŭ—Turda

Ghirișŭ	9.26	4.19
Turda	9.47	4.40

Turda—Ghirișŭ

Turda	8.29	3.19
Ghirișŭ	8.50	3.40

Uniced.-Simeria (Piski)

Uniedóra	9.36
Cerna	9.50
Simeria	10.15

Mureșŭ-Ludoșŭ-Bistrița

Mureșŭ-Ludoșŭ	4.40
Țagŭ-Budatelecŭ	8.02
Bistrița	— —

Bistrița-Mureșŭ-Ludoșŭ

Bistrița	— —
Țagŭ-Budatelecŭ	9.41
Mureșŭ-Ludoșu	1.11

Sighișóra—Odorheiu

Sighișóra	6.05
Odorheiu	9.45

Odorheiu—Sighișóra

Odorheiu	5.38
Sighișóră	9.16

Notă: Numerii încuadrațĭ cu linii gróse însemnéză órele de nópte.

Tipografia A. MUREȘIANU, Brașovŭ.